
THE SOCIAL VULNERABILITY OF THE SINGLE PARENT FAMILY

Maria Oprea, Assist. Prof., PhD, "Vasile Goldiș" University of the West, Arad

Abstract: The most significant social group with a fundamental role in the primary socialization process of the child, that has the role of forming, educating and integrating the future adult is the family. In the last decades there have been complex changes, the globalization process is expressed, there have been alterations to the family and child social protection policies, a more pronounced integration of the woman in the workforce is manifested. All these have determined ample mutations regarding family functions, types of families and their role in contemporary society.

In what the family types are concerned, it can currently be observed that the single parent family is becoming one of the most frequent family types, but unfortunately, a very vulnerable family type, more dependent on state sponsored social support than other family types. The means to ensure a decent living in the single parent family are very limited, especially amid the economic downturn caused by the economic crisis, a phenomenon that has left a part of these families in poverty. The lack of jobs and the poor professional qualification represents a large part of the explanatory factors for why it is impossible for a single parent to ensure the resources that are vital for himself and the children in the family.

The research addresses the situation of the single parent families in Arad County, that are in the situation of seeking social support as a necessary means of survival, many of these families not having other sources for income. The state child allowance is for many of these families the only source of income. If we take into account the single parent's level of schooling, people with no education, primary or secondary studies, it is easy to understand why access to a job is merely a wish.

Therefore we consider that the single parent family is a type of vulnerable family that requires a more efficient support from society, employment opportunities and the involvement of all bodies responsible of social protection of families and children.

Keywords: single parent family, social support, poverty, vulnerable social group, Arad county.

Introducere

Sub incidența complexelor schimbări manifestate la nivel global în planul evoluției societății umane, nu apar deloc surprinzătoare noile abordări privind conceptul de familie, structura, funcțiile și tipurile familiale. Tot mai mult, familia tradițională încetează de a mai fi singura unitate socială cu funcția de educație și dezvoltare a copilului, pentru integrarea socială a acestuia. Universalitatea familiei formate din doi adulți de sex opus și copiii rezultați din uniunea lor, ca unitate constitutivă și funcțională a societății, a făcut obiectul a numeroase controverse, în ultimii ani se pune chiar întrebarea dacă această unitate socială mai există ca atare. Apariția modelelor familiale alternative: cupluri consensuale, cupluri fără descendenți, familii monoparentale (materne sau paterne), mame celibatate etc., confirmă acest aspect al procesului schimbării și determină o modificare a concepției societății privind tipurile alternative de familie. Tipul de familie monoparentală nu mai este astăzi atât de discreditat și blamat, nu mai este sancționat social cu duritatea ce caracteriza societățile tradiționale, continuă totuși să fie tratat ca un tip de familie vulnerabilă, se vorbește despre o „problematică” a familiilor monoparentale (Scutaru, 2006). Dar, în ultimul deceniu, o serie de cercetări au demonstrat faptul că, pentru dezvoltarea psihosocială normală a copilului, tipul de interacțiune familială și comportamentul fiecăruia dintre membri contează mai mult decât prezența sau absența unuia dintre părinți.

Aceste familii considerate asimetrice, indiferent de modul în care s-a instituit monoparentalitatea, presupun existența unui singur părinte care are în grija sa unul sau mai mulți copii, ca urmare, venituri mai mici, aspect la care se adaugă o serie de implicații cu caracter social, emoțional-afective, comportamentale. Familia monoparentală întâmpină dificultăți de ordin material, fiind una dintre familiile cu risc mare de sărăcie (dat fiind un singur venit și necesități de consum sporite prin prezența mai multor persoane, dintre care, a copiilor în creștere), disfuncționalități de factură biologică (probleme legate de sexualitate și restrângerea descendenței), deficiențe afective (implicate de absența partenerului adult, a dragostei conjugale și a apariției unor frustrări legate de rolurile extinse în neconcordanță cu resursele, inclusiv cele sufletești).

Dincolo de acceptabilitatea formală a multitudinii de tipuri familiale, trebuie subliniate și consecințele, efectele, atât pozitive, dar, mai ales, cele negative, care se pot manifesta, mai mult sau mai puțin, la nivelul unor tipuri familiale, astfel, în categoria grupurilor sociale cu risc, vulnerabile, se încadrează și familiile de tip monoparental, amenințate cu sărăcia și marginalizarea socială.

Aceste aspecte care se exprimă și în societatea românească, dar, mai ales, implicațiile negative ale stării de monoparentalitate, au determinat cercetarea realizată la nivelul județului Arad, pentru a favoriza cel puțin cunoașterea extinderii fenomenului și sensibilizarea instituțiilor responsabile cu privire la posibilele drame pe care statutul de membru al unei familii monoparentale, vulnerabile, le poate presupune.

Metodologia cercetării

Scopul cercetării privind familiile monoparentale din județul Arad este, în primul rând, constituirea unei baze de date cuprinzând familiile monoparentale din județ, care au solicitat suport social, precum și evidențierea efectele negative cu caracter social, psihologic și economic, pe care le determină condiția de monoparentalitate.

Obiective: informarea factorilor de decizie cu privire la problemele pe care le implică existența acestui tip de familie vulnerabilă, evidențierea unor fenomene cu rol favorizant în instalarea monoparentalității, a rolului major al educației pentru diminuarea consecințelor negative ale condiției de părinte singur.

Ipotezele cercetării:

a) Monoparentalitatea este un tip de familie vulnerabilă, în special datorită nivelului scăzut de educație, care face dificilă găsirea unui loc de muncă aducător de venit și generează sărăcie, mai ales în condițiile în care părintele singur este, în mare măsură, mama;

b) Monoparentalitatea poate conduce la reproducerea modelului parental, cu toate consecințele negative pe care acesta le presupune;

c) Familiile monoparentale necesită un set de măsuri de protecție socială suplimentară față de celelalte tipuri de familie, vulnerabilitatea socială a acestor familii fiind mai accentuată, în special atunci când în familie sunt mai mulți copii și veniturile, mici.

Metode și tehnici de cercetare: Cercetare calitativă - interviu semistructurat; Analiza documentelor; Observația. Interviul a fost aplicat unui număr de 30 părinți singuri, din județul Arad. Baza de date a fost realizată cu sprijinul instituțiilor locale, la sfârșitul anului 2012.

Familia monoparentală - formă alternativă de familie

În analiza conceptului de familie, etnologia, antropologia, istoria și sociologia se centrează asupra „caracterului contextual - istoric al oricărei definiții” (Stănciulescu, 1997, p. 26). Singularul „familie” este tot mai mult evitat, iar realitatea extrem de variată impune utilizarea pluralului „familii” (Burguiere ș.a., 1986; Segalen, 1981 și 1996; Bawin-Legros, 1998). Familia poate fi considerată ca „unitatea socială constituită din adulți și copii, între care există relații de filiație-naturală (de sânge) sau socială -, indiferent de orice alte considerente” (Stănciulescu, 1997, p. 26). Dar, manifestarea modelelor familiale alternative exprimă aspectele schimbării în abordarea problematicii familiei. Deși tipul de familie monoparentală este considerat ca o abatere de la familia nucleară, formată din soț, soție și copiii lor minori, familia monoparentală este privită astăzi ca un întreg din care, deși „lipsește un element, nu încetează să funcționeze ca un sistem, în care întregul este mult mai mult decât suma părților”(Ștefan, 2001, p. 5, apud Scutaru, 2006, p. 14). Această nouă concepție se integrează în continuitatea unor transformări și modificări, familia cu un singur părinte devenind astăzi o familie normală, pe măsură ce devine o conduită familiară pentru membrii societății actuale și pe măsură ce înregistrează o creștere a frecvenței (Scutaru, 2006). E. Stănciulescu afirmă că „numit familie, grupul copil (copii)- părinte (și nu părinți) este privit ca o alternativă în (și nu ca o deviație de la) familia „clasică” (Stănciulescu, 1997, p. 137). Se manifestă tot mai mult o direcție de abordare în domeniul familiei: posibilitatea ca cele două tipuri de raporturi familiale-conjugale și parentale, să apară și să funcționeze separat unul de celălalt (Stănciulescu, 2002).

Conceptual, familia monoparentală reprezintă „un tip de familie format dintr-un părinte și copilul sau copiii săi, grup de persoane aflate în relație de rudenie, rezultată prin filiație directă sau adopție” (Ștefan, 2001, p. 6). Familia monoparentală poate rezulta ca urmare a unor experiențe diferite: nașterea unui copil în urma unei relații sexuale juvenile care nu se finalizează printr-o căsătorie „de reparație”, decizia unor femei de a avea copii în afara unei căsătorii legale sau uniuni libere, divorțul unor cupluri cu copii necăsătoriți, decesul unuia dintre parteneri (Stănciulescu, 2002). Ca un factor explicativ, din perspectiva unor cercetători, care ar conduce la favorizarea instalării monoparentalității, ar fi că statutul de familie monoparentală este încurajat de ajutorul substanțial acordat de stat (în unele țări, ex. Suedia). Funcțiile familiei monoparentale, comparativ cu familia nucleară, reprezintă configurația cu cele mai multe funcții minimalizate, doar funcția de solidaritate fiind maximalizată, dificultățile mai numeroase la care este expusă familia monoparentală vor conduce la creșterea coeziunii părinte-copil, mai ales din punct de vedere afectiv-emoțional. Se poate vorbi despre o creștere însemnată a monoparentalității chiar din 1990, masivă în țările vestice europene și noneuropene, comparativ cu anii ‘60 (în SUA, de la 9% în 1960, la 32% în 2000). În România, procentul familiilor monoparentale este considerat ca fiind de aproximativ 11, 7% din totalul familiilor (Iluț, 2009). Dar, tipul majoritar de familie este încă reprezentat de cuplul cu copii (53, 5%), indiferent de mediul de rezidență (MMFPS, 2012).

Famiile monoparentale se adaptează mai greu modelului cultural consumatorist actual, fiind victime ale „noii sărăcii”, ele au tendința de a se auto-reproduce (copiii proveniți din astfel de familii au „șanse” mari de a repeta experiența în calitate de adulți), reproducând

și extinzând astfel un lanț întreg de probleme sociale. A trăi într-o familie monoparentală presupune a avea probleme majore care țin de relațiile dintre membrii familiei și de interacțiunile familiei cu mediul înconjurător. În mod deosebit, afectat negativ de problemele specifice familiei monoparentale este copilul, care suferă efecte materiale, dar și emoționale, ceea ce poate conduce și la eșec școlar.

În România, conform Raportului Băncii Mondiale (1996), pattern-ul caracteristic femeilor singure care au în îngrijire copii preșcolari, ar consta în preferința pentru munca pe piața nelegală sau chiar ilegală a muncii, cu un timp de muncă variabil și mai ușor de pus în concordanță cu necesitățile de supraveghere a copiilor, în care veniturile să crească proporțional cu efortul investit și să fie ajustate prin beneficiile rezultate din ajutorul social și alocația pentru copii. Astfel, familia monoparentală reprezintă una dintre principalele beneficiare ale ajutorului social.

În țările europene, copiii sunt încredințați după divorț mamelor într-un procent de 75-90% din cazuri. Numai 19, 2% din totalul familiilor monoparentale, beneficiare de alocație de susținere, reprezintă ponderea familiilor în care tatăl este reprezentantul legal. În 74, 4% dintre familiile monoparentale, alocațiile pentru copii reprezentau singura sursă de venit. 95, 4% dintre aceste familii nu aveau niciun venit din muncă și numai un mic procent beneficiau de ajutor de șomaj sau alocație de sprijin (Pop, Zamfir, coord., 1999).

Prestațiile sociale care asigură protecția familiilor monoparentale cuprind: alocația de susținere a familiei, alte alocații au în vedere în special nașterea, educarea și întreținerea copiilor, alocațiile de stat pentru copii, alocația pentru copiii nou-născuți, ajutoarele sociale, alte servicii socio-financiare.

Familiile monoparentale sunt tipul de familie asupra căreia societatea românească s-a aplecat cel mai puțin, deși multitudinea de probleme pe care le implică ar fi necesitat o atenție mult accentuată. De altfel, o parte importantă dintre copiii instituționalizați provine din familiile monoparentale, iar mulți dintre cei care nu frecventează școala, se presupune că aparțin unor familii monoparentale.

„În cadrul categoriei săracilor, diverse tipuri de persoane sau de familii pot fi...suprareprezentate,...în țările occidentale; bătrânii, mai ales cei singuri, familiile cu mulți copii și familiile monoparentale sunt în mai mare măsură prezente sub limita sărăciei” (Preda, 1999, p. 315). Ca urmare, familia monoparentală este expusă riscului sărăciei și marginalizării sociale.

Datorită factorilor de risc, precum și a specificului familiilor monoparentale, acestea pot fi considerate familii vulnerabile, politicile sociale care le vizează au un caracter preponderent pasiv, aceste grupuri sunt dependente, în mare măsură, de sprijinul financiar acordat de stat, aici există doar un singur potențial aducător de venituri și generator de stabilitate și autonomie. Principalele tipuri de vulnerabilitate care pot caracteriza familia monoparentală beneficiară de servicii sociale sunt (Scutaru 2006, p. 86): vulnerabilitatea utilitaristă, vulnerabilitatea teleologică, vulnerabilitatea axiologică, vulnerabilitatea tradițională, vulnerabilitatea cognitivă.

Monoparentalitatea în județul Arad

Cercetarea realizată la nivelul județului Arad, a celor 78 de localități (incluzând și municipiul Arad), evidențiază faptul că, în toate cazurile, condiția economică și socială a familiei monoparentale care solicită suport social, se caracterizează prin nivel de trai scăzut, sărăcie și riscul marginalizării sociale, educație precară, ceea ce exprimă caracterul vulnerabil al acestui tip de familie. În județul Arad, la sfârșitul anului 2012, conform datelor existente în cadrul serviciilor de specialitate ale primăriilor, erau înregistrate 674 cazuri de familii monoparentale care au solicitat alocația de susținere pentru familie (monoparentală).

Conform datelor recensământului populației din anul 2011, în județul Arad erau 409.072 locuitori. Ponderea familiilor monoparentale din totalul familiilor beneficiare de alocația de susținere în județul Arad este de 23,6%. În anul 2011, în medie, 325.120 familii au primit lunar acest tip de alocație, iar în anul 2012, un număr de 323.615 familii (MMFPS, 2012). Din totalul celor 674 familii monoparentale din județul Arad care au solicitat suport social în anul 2012, 385 erau familii cu un singur copil (57,12%), 199 cu doi copii (29,52%), 59 cu 3 copii (8,73%) și 31 de familii cu 4 sau mai mulți copii (4,60%).

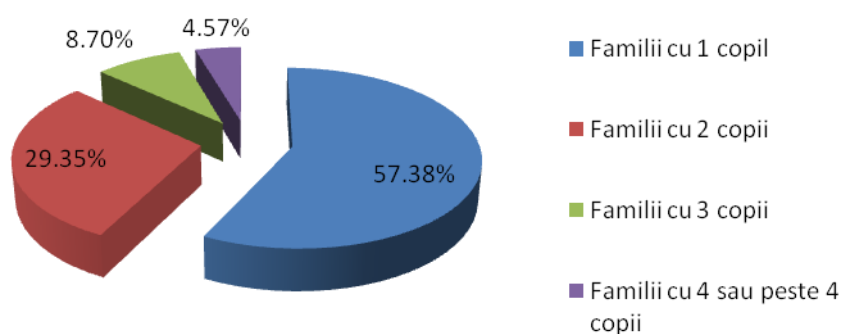

Figura nr. 1. Număr copii aflați în întreținere în familiile monoparentale

Din cele 674 familii monoparentale rămase în plată, 112 (16,61%) sunt din mediul urban și 562 (83,39%) din mediul rural. Dacă luăm în calcul mediul de rezidență, este limpede faptul că familiile monoparentale, majoritare din mediul rural, sunt expuse în mai mare măsură sărăciei, condițiilor precare de existență, iar asigurarea necesarului zilnic pentru copii este pusă sub semnul întrebării, luând în calcul și faptul că accesul la un loc de muncă este mai redus în mediul rural decât în cel urban. În majoritatea familiilor monoparentale, mama este cea care asigură suportul familiei, care se îngrijește de copii: 610 mame (90,52%) și în 58 dintre cazuri (8,60%), acest lucru este realizat de către tată, cu totul izolat de către bunică (5 cazuri, 0,74%) sau mătușă (1 situație, 0,14%). Aceste aspecte se integrează situației existente la nivel național, cu toate consecințele care rezidă din faptul că, de regulă, mama este părintele unic.

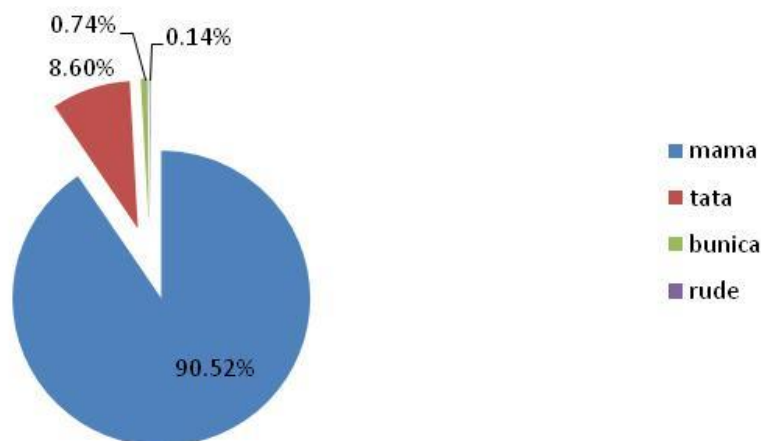

Figura nr. 2. Persoana care asigură suportul în familia monoparentală

Nivelul de școlarizare și mediul de rezidență corelează direct cu posibilitatea găsirii unui loc de muncă, cu caracter permanent sau, dimpotrivă, absența unei profesii și, deci, a unui loc de muncă, aducător de venit. Sunt localități din județul Arad la nivelul cărora, aproape în totalitate, mamele din familiile monoparentale (sau tații), sunt fie fără studii, fie preponderent cu studii primare, aspect care exprimă nivelul foarte scăzut de educație, mai ales în mediul rural.

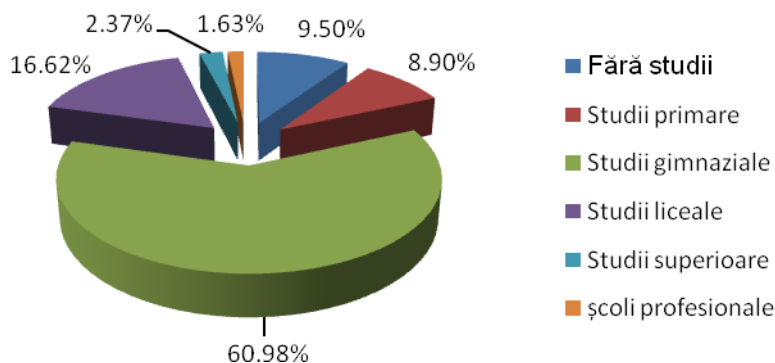

Figura nr. 3. Nivelul de școlarizare în familiile monoparentale

De altfel, în mediul rural, rata abandonului școlar este mult mai ridicată decât în mediul urban, o parte a acestor copii care nu frecventează școala provine din categoriile cu risc social ridicat, printre care sunt și familiile monoparentale.

În județul Arad, în orașe și în comune, din totalul celor 674 de familii monoparentale, doar un număr de 123 persoane sunt salariate și au un loc de muncă, uneori doar pe durată scurtă (18, 24%). Numai 15 persoane (2, 22%) beneficiază de pensie, când persoana care are copii în îngrijire este bunica acestora, sau pensie de urmaș, pensie de handicap. Majoritatea părinților din cadrul familiilor monoparentale, respectiv 536 cazuri (79, 54%) se încadrează, din perspectiva venitului, la alte situații, adică: ajutor social, VMG, indemnizație pentru creșterea copilului, munci ocazionale, și o singură situație în care mama este lucrător pe cont propriu.

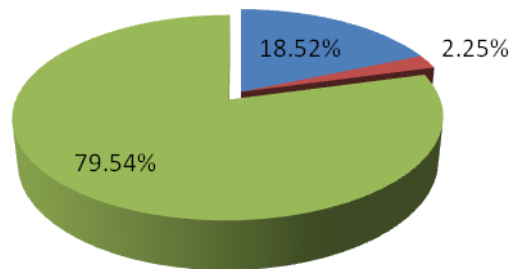

Figura nr. 4. Veniturile în familiile monoparentale

Luând în calcul nivelul de școlarizare, locul de muncă și venitul realizat, am considerat relevantă identificarea și a tipului de locuință, în condițiile în care aceasta reprezintă un indicator al calității vieții, din perspectiva modului de deținere a acesteia, precum și a spațiului destinat persoanelor care locuiesc în respectiva casă. Există următoarele situații: proprietate personală, chirie, proprietatea părinților sau proprietatea altor rude, tolerare în spațiu, locuință socială. Astfel, un număr de 332 persoane dețin locuința în proprietate personală (49, 26%), 94 persoane locuiesc în chirie, chiar și în mediul rural (13, 94%) și 248 familii nu dețin locuință în proprietate (36, 80%).

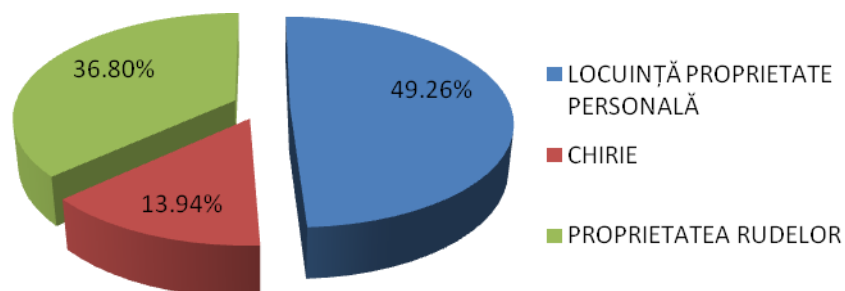

Figura nr. 5. Tipul de locuință a familiilor monoparentale

Tipul de locuință, numărul de camere și de persoane, reprezintă însă aspecte care conduc la serioase îndoieli privind sănătatea familiei, asigurarea unor condiții minime de igienă. În special, acolo unde locuința este închiriată sau familia monoparentală este tolerată în spațiu sau locuiește împreună cu părinții sau rudele sale, spațiul destinat familiei este constituit, de regulă, dintr-o singură cameră, locuirea se realizează împreună cu mai multe persoane, ceea ce înseamnă că spațiul destinat fiecărui membru al familiei este extrem de limitat. Astfel, putem considera că vorbim despre absența oricăror condiții decente de viață a acestor familii monoparentale. Aceste caracteristici au fost semnalate în special în locuințele persoanelor de etnie romă, unde locuiesc, într-o singură cameră, chiar și 10 persoane, din generații diferite.

Tabloul pe care-l oferă analiza documentelor este mai mult decât grăitor: există oameni, mame (tați) și copii, familii întregi, care își pun toată speranța în ajutorul social acordat de către instituțiile de stat. În puținele cazuri în care mamele (tații) au un loc de

muncă, veniturile sunt mici și foarte mici, situate între 200-850 lei, în condițiile în care în familie există unul sau mai mulți copii, când locuința este închiriată sau, de multe ori, familia este doar tolerată în spațiu. Ar putea fi prezentate succint câteva astfel de cazuri: N.R., divorțată, 2 copii de vârstă școlară, fără locuință în proprietate, tolerată în spațiu, locuință care cuprinde, de altfel, o singură cameră; M.C., casnică, necăsătorită, fără studii, 31 lei/membru de familie, 4 copii în întreținere, tată necunoscut în toate cazurile, figurează în acte fără domiciliu (fără acte), locuința are o singură cameră; D.M., mamă necăsătorită, fără studii, casnică, 71 lei/membru de familie, 3 copii în întreținere, tată necunoscut, fără domiciliu în acte, o singură cameră; G.G., divorțată, fără studii, casnică, nu a lucrat niciodată, 3 copii în întreținere, 31 lei/membru de familie, locuința este a rudelor, o singură cameră, tatăl copiilor, la rândul lui, provine dintr-o familie dezorganizată, el nefiind recunoscut oficial de către tatăl său; G.A., divorțată, studii generale, dar nu are loc de muncă, tatăl mamei din familia monoparentală nu a recunoscut-o în acte, figurează cu tată necunoscut, deci, provine tot dintr-o familie monoparentală; G.R., necăsătorită, studii generale, de fapt, 5 clase, 3 copii în întreținere, 2 copii având tată necunoscut, mama a făcut cerere de stabilire a paternității, casnică, nu a lucrat niciodată, locuința are o singură cameră, fără acte; V.R., din mediul rural, necăsătorită, casnică, fără studii, nu a lucrat niciodată, locuiește în chirie, 2 camere, 4 copii în întreținere, 2 dintre aceștia fiind cu tată necunoscut, iar pentru ceilalți 2 a obținut plata pensiei alimentare din partea tatălui, pe cale judecătorească; S.A., casnică, nu a lucrat niciodată, fără studii, 21 lei/membru de familie, 2 copii în întreținere, 1 copil nerecunoscut de către tată, cu probleme disciplinare la școală, locuința este închiriată; B.D., necăsătorită, studii generale, 2 copii în întreținere, pensionară-pensie pentru persoane cu handicap grav, cu asistent social, copiii sunt și ei cu certificat de handicap gradul mediu, locuiește cu chirie; I.M., divorțat (tatăl), studii medii, fără loc de muncă, 2 copii în întreținere, locuința fiind cu chirie; L.A., necăsătorită, studii generale, casnică, 4 copii, 1 copil având tatăl necunoscut, locuința de 1 cameră fiind cu chirie; M.M., necăsătorită, fără studii, casnică, persoană cu handicap accentuat, 2 copii în întreținere, 1 copil fiind cu handicap mediu, stă într-o cameră cu chirie; F.E., necăsătorită, studii medii, salariată, ulterior casnică, 2 copii în întreținere, un copil fiind cu handicap accentuat, copiii figurează cu tată necunoscut, mama însăși fiind tot în situația cu tată necunoscut; G.M., divorțată, studii generale, casnică, 5 copii, 1 copil fiind cu tată necunoscut, mama însăși având tată necunoscut, locuiește cu părinții; A.L.M., fără studii, casnică, nu a muncit niciodată, 4 copii în întreținere, toți fiind cu tată necunoscut.

Am urmărit, pe parcursul studiului documentelor, și tipul de familie de origine al părintelui din familiile monoparentale, constatând cel puțin 2 aspecte: foarte multe situații cu tată necunoscut și faptul că, în multe cazuri, mamele (tații) din familiile monoparentale au reprodus un model familial tot de tip monoparental, inclusiv situațiile cu tatăl necunoscut. Aceste elemente pot reprezenta un temei pentru a considera că, în multe cazuri, copiii proveniți din familiile monoparentale vor reproduce și ei modelul de familie, respectiv, familia monoparentală.

Concluzii:

Mutațiile survenite în societatea actuală, fie că este vorba despre definiția familiei, despre tipurile de familie, despre structura și funcțiile sale, trebuie să constituie o temă de

interes pentru instituțiile cu rol de decizie în stat, pentru că, în funcție de mediul familial, de condițiile economice, sociale și culturale ale familiilor, depinde însăși esența tipului de societate, depinde tipul uman promovată de către aceasta. Condițiile actuale de existență au impus o serie de măsuri cu caracter restrictiv pentru toți membri societății, într-o perioadă de criză profundă, după ani dificili de tranziție, familia fiind cea care suportă severe consecințe privind capacitatea sa de a asigura dezvoltarea armonioasă a copilului. Lipsa locurilor de muncă, rata șomajului în creștere, în ultimele decenii, nu reprezintă indicatori ai unui nivel de trai decent. Dacă am adăuga și dificultățile din sistemul educațional, de sănătate și protecție socială, tabloul ar fi complet. În aceste condiții, familia riscă să se afunde în sărăcie, în lipsuri, să nu reușească să-și exercite rolul său social esențial. Cu atât mai mult, la nivelul familiilor monoparentale, unde veniturile sunt asigurate de un singur părinte, indiferent de cauza care a determinat fenomenul de monoparentalitate. În România, instalarea monoparentalității poate fi, uneori, o adevărată dramă. În urma studiului documentelor privind monoparentalitatea din județul Arad, se remarcă faptul că rata sărăciei este mult mai mare la nivelul acestui tip de familie, cu consecințe grave asupra situației copilului, în primul rând. Mamele sunt, de regulă, părintele unic, ca urmare, veniturile lor sunt mult mai mici decât în cazul veniturilor la care pot avea acces bărbații. Faptul cel mai grav este reprezentat de lipsa unui nivel de educație care să le permită accesul pe piața muncii și obținerea unor slujbe mai bine plătite. Au existat situații din mediul rural în care nicio mamă nu era școlarizată sau, în cel mai bun caz, mamele aveau studii primare, pregătire cu totul insuficientă pentru a avea un loc de muncă, dar, mai ales, unul bine plătit. Concluzia ar putea fi aceea că, independent de oricare alți factori, educația rămâne definitorie și determinantă pentru orice persoană care dorește să ocupe un loc de muncă aducător de venit și că, în absența restructurării sistemului educațional astfel încât accesul la educație să fie posibil pentru orice copil, asigurarea condițiilor de educație și pentru cei din mediul rural la nivelul acceptabilității, atunci diminuarea sărăciei și a lipsurilor manifestate la nivelul familiilor monoparentale, a ignoranței, ridicarea calității vieții, devin aproape imposibile. Faptul că mai există, în secolul XXI, părinți ai unor copii minori, deci persoane relativ tinere, care sunt neșcolarizate sau, în cel mai bun caz, au 2, 3 clase primare, exprimă nivelul foarte scăzut de educație, mai ales în mediul rural, lucru care nu poate decât să îngrijoreze în ceea ce privește viitorul copiilor, tipul de educație pe care părinții o pot asigura copiilor lor, posibilitățile de acces a acestora în instituțiile de învățământ, pentru a putea să-și asigure, în timp, un loc de muncă și un venit decent, pentru ei și pentru viitoarele lor familii.

Ponderea familiilor monoparentale din totalul familiilor beneficiare de alocația de susținere a familiei este suficient de semnificativă, astfel încât să devină de mult mai mare interes pentru instituțiile de stat responsabile cu alocarea de fonduri sau servicii de suport social pentru categoriile defavorizate, vulnerabile, cu risc social ridicat, așa după cum pot fi considerate familiile monoparentale. Măsurile de protecție socială ar putea fi măsuri cu caracter compensatoriu și pentru dificultățile emoțional-afective sau de statut social ale părintelui unic.

Din studiul documentelor privind situația familiilor monoparentale se poate desprinde, cu ușurință, concluzia că aceste familii nu dispun de capacitățile necesare pentru a putea avea condiții de trai corespunzătoare unor persoane care, în egală măsură cu oricare dintre semenii,

au așteptări și speranțe pentru un trai mai bun. Crearea locurilor de muncă, mai ales pentru acești unici susținători ai familiei, pe măsura nivelului lor de competență profesională, le-ar permite să-și asigure independența economică, pentru a putea ieși din sărăcie, sub oricare dintre formele sale de manifestare.

Este necesară acceptarea în condiții mult mai ridicate din partea comunității chiar și a opțiunii unor mame care au decis în mod liber să crească singure un copil, asumându-și, în deplină cunoștință de cauză, atât binefacerile unei vieți alături de un copil, cât și o anumită reținere, dacă nu chiar respingere, din partea unui segment al populației. Din această perspectivă, rețelele sociale, familia de origine, prietenii, sunt cei care ar trebui să asigure suportul, emoțional, în primul rând, atât de necesar la nivelul unei familii monoparentale.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

- Bawin-Legros, Bernadette, 1988, *Familles, mariage, divorce*, Editura Pierre Mardaga, Liege-Bruxelles
- Bourguire, A., et. al., 1986, *Histoire de la famille*, vol. 3, Le choc des modernites, Paris, Armand Collin
- Ciupercă, C., 1999, *Familia monoparentală, o realitate a lumii contemporane*, În Psihologia, București, nr. 2, mar-apr
- Iluț, P., 2009, *Familia monoparentală în România și fenomene conexe*, Presa Universitară Clujeană
- Miftode, V., 2002, *Populații vulnerabile și fenomene de automarginalizare*, Ed. Lumen, Iași
- Mihăilescu, I., 1999, *Familia în societățile europene*, Editura Universității din București
- Mihăilescu, I., 2000, *Politici sociale în domeniul populației și familiei*, în Zamfir, E., (coord.), 2000, *Strategii antisărăcie și dezvoltare comunitară*, Ed. Expert, București
- Pop, L., 1999, *Grupuri sociale ignorate/excluse de politicile sociale în România*, în Zamfir, C., (coord.), *Politici sociale în România*, Editura Expert, București
- Preda, M., 1999, *Grupuri sociale ignorate/excluse de politicile sociale din România*, în Zamfir, C., (coord.), *Politici sociale în România*, Ed. Expert, București
- Scutaru, A., 2006, *Familia monoparentală, de la vulnerabilitate la autocontrol*, Ed. Lumen, Iași
- Segalen, M., 1981, *Sociologie de la famille*, Ed. Armand Colin, Paris
- Segalen, M., 1996, *Sociologie de la famille*, Ed. Armand Colin, Paris
- Stănciulescu, E., 1996b, *Tel enfant, tels parents: de la redéfinition et de la construction de l'enfance et de la parentalité*, în R.B.-Dandurand ș.a., *Enfances. Perspectives sociales et pluriculturelles*, Institut Québécois de Recherche sur la Culture, Les Presses de L'Université Laval
- Stănciulescu, E., 1997-1998, *Sociologia educației familiale*, vol. I-II, Ed. Polirom, Iași
- Stănciulescu, E., 2002, *Sociologia educației familiale*, vol. I, Ed. Polirom, Iași
- Ștefan, C., 1999, *Familia monoparentală: aspecte privind monoparentalitatea*, Ed. Arefană, București
- Zamfir, C., (coord.), 1999, *Politici sociale în România*, Editura Expert, București

***www.statistici.ro

*** Raportul Băncii Mondiale, 1996

***Legea 277/2010 privind alocația pentru susținerea familiei

***Buletin Statistic, MMFPS, 2012